

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996. 2994 in 2050

SLOVENEK

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček, račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Socialne naloge Cerkve

Veličastna manifestacija ob zaključku proslave 40 letnice socialne okrožnice — Ganljiv sprejem pri jugoslovanskem poslaniku pri Vatikanu

Predhodniki

»Boriti se moramo povsod, da ustanovimo družabno kraljestvo Jezusa Kristusa, tistega Kristusa, ki bi ga radi pustili kraljevati kvečjemu še kot Boga zakristije in ne več kot gospodarja sveta!« S temi besedami je sloviti ženevski škof Mermillod spodbudil svojo četo idejnih borcev, ki so prihiteli v Rim proti koncu 1870, iz raznih evropskih držav, da podprejo papeštvo, ki so mu nekaj mesecev poprej Pijemontezi ugrabili državo. Mermillodovi pristaši so bili po večini katoliški plemenitaši, ki jih je usoda papeškega posvetnega kraljestva hudo zadela in ki so mislili na obnovo politične sile papeštva. Po njihovem mnenju je papeška diplomacija preveč okostenela, cerkve se je polastilo neko suho doktrinarstvo, izgubila je stike z ljudstvom. Moč papeštva in Cerkve je bilo mogoče uvrstiti s širokopoteznim gibanjem, ki bi zajelo ljudske mase. To je bil program »Ženevskega društva«, ki ga je bil postavil že v omenjenem nagovoru škof Mermillod v marmentinski ječi v Rimu; že v teh Mermillodovih besedah je započeta njegova skrb za socialna vprašanja. Na svoji prvi seji 23. oktobra 1870 se je društvo bavilo z ugrabljenjem papeževe države; to je bilo pač vprašanje, ki je takrat razjedalo dušo vsem katoličanom. Toda že za časa svojega bivanja v Rimu leta 1870., je Mermillod nosil s seboj osutek delavskega vprašanja (schema de conditione operariorum), da bi ga predložil cerkvenemu koncilu; ko so pa 20. septembra 1870 italijanske čete vdrle v Rim, je sv. oče oktobra meseca odgodil zasedanje cerkvenega zbora. Dve leti pozneje govori poročilo o sestanku »Ženevskega društva«, na katerem je bil ustanovljen posebni socialni odtsek, ki ga je poklical k življenju neumorni Mermillod.

Vzporedno z »Ženevskim društvom« so se bavili s proučevanjem socialnih vprašanj »Krožek za socialna in gospodarska vprašanja« (Circolo dei studi sociali ed economici) v Rimu, ki mu je dve leti (1882—1884) predsedoval sam Mermillod, »Protesto društvo katol. socialnih politikov« (Freie Vereinigung katholischer Socialpolitiker) na Dunaju in »Conseil des études de l'œuvre de cercles catholiques de ouvriers« (Svet za proučevanje dela katoliških delavskih krožkov) v Parizu. Da bi vse te sile, ki so delovale razkropljeno po raznih socialnih krožkih v Evropi, zbral in jim dal določeno smer, je podjetni Mermillod leta 1884. osnoval »Union catholique d'Études sociales et économiques à Fribourg« ali kratko »Union de Fribourg«. V tej »Freiburški zvezi« so sodelovali poleg Mermilloda Lorin, Milcent, La Tour du Pin, nadalje Avstrijec Gustav Blome, Löwenstein in Franz Kuefstein. Duša vsega gibanja je bil Mermillod, ki je vedno in vedno oznanjal prihod »socialnega kraljestva Kristusovega«. Vsako leto so se člani sestali v njegovem dvorcu, da poročajo o napredovanju socialnih studijev. Zveza je glede vsakega socialnega vprašanja zavzela stališče v smislu katoliških načel. Da je res živo zgrabila socialni problem, nam kaže n. pr. dnevni red 4. letnega zasedanja, ki je vseboval naslednje točke: stanovski red in socialni razredi (industrijski, kmetijski, trgovinski in prosti poklici), ureditev lastninske pravice do zemlje, delovni red (poseganje javnih oblasti v mezna vprašanja, mednarodno sporazumljenje v prid delavstva, obrti). Vsa ta vprašanja so danes prav tako aktualna kakor pred 50 leti. Razprava o stanovskem redu ali korporacijah se je po vojni novič razvnela in je danes na dnevnem redu posebno v Italiji, še vedno se bje boj za lastninsko pravico, ki so jo boljšeiki odpravili in jo fašizem omejuje. Države posegajo v mezna vprašanja itd. Danes obstojijo mednarodne organizacije delavcev in delodajalcev, ki skušajo urediti mezno vprašanje in vprašanje produkcije z mednarodnimi sporazumi.

Škof Gašper Mermillod je 14. januarja 1886.

Zaključna sv. maša v baziliki sv. Petra

Z današnjim dnem se zaključijo rimske slovesnosti, namenjene štiridesletni obletnici »Rerum novarum«. Vatikan na te svečanosti polaga jako veliko važnost. To kažejo ne le slovesne avdijence posameznih delavskih delegacij pri sv. očetu, temveč tudi današnja sv. maša, ki jo je daroval sam sv. oče Pij XI.

Slovenci smo za to priliko dobili prav ugodne prostore, tako, da smo celotnem poteku ceremonije prav lahko sledili. Doživeli smo, kar je vedno iskrena želja vseh obiskovalcev večnega mesta: Veličasten prizor, ko slovesno prinesejo papeža v spremstvu njegove plemenite garde, kardinalov, škofov in prelato v krasno-slikovitem sprevodu v cerkev in potem ono nepopisno navdušenje vernih množic, ki v vseh jezikih sveta in na vse mogoče načine dajejo izraza svojemu veselju, da zro namestnika Kristusovega, sprejemajo njegov blagoslov in prisostvujejo najsvetejši daritvi. Ti izrazi udanosti sv. očetu so tako mogočni in spontani, da si vse osvoje in potegnejo vsakogar za seboj. Entuziaistično klicanje množic se dviga in razlega v ogromnem

poslal Leonu XIII. prvo prošnjo »Freiburške zveze«, naj dvigne glas za trpeče delavstvo in ga naslovi na vladarje tega sveta. Sv. oče je odgovoril škofu 12. aprila; v svojem pismu spodbuja zvezo, naj nadaljuje s svojim delom. Dve leti kasneje, to je dne 2. februarja 1888. je zveza naslovila na sv. Očeta »Spomenico o bistvenih znakih sodobnega gospodarskega reda; spomenico sta poleg Mermilloda podpisala Kuefstein in Lorin. Že januarja tega leta je Leon XIII. sprejel nekatere člane »Freiburške zveze« in jim v svojem nagovoru namignil, da bo v kratkem spregovoril o socialnih vprašanjih. Leon XIII. se je že leta 1888. bavil z mislijo, da bi izdal encikliko o socialnih vprašanjih, hotel pa je prej izpregovoriti o svobodi (enciklika 28. junija 1888.) in potem še o državljan- skih dolžnostih (10. januarja 1890.). Dne 15. maja 1891. se je končno izpolnila želja »Freiburške zveze«, ko je Leon v svoji »Rerum novarum« z mladeniškimi ognjem izpregovoril za neskončne množice lačnih in ponižanih, »ki jim je pešica ljudi naložila jarem suženjstva«.

Posebno v prvih petih poglavjih, kjer je govor o vzrokih delavskega vprašanja, kaže Leonova okrožnica krepke sledove spomenice, ki jo je »Freiburška zveza« februarja 1888. naslovila na sv. Očeta. Iz te spomenice so vzeti tudi celi stavki o delavskem vprašanju. Pri sestavi freiburške spomenice je poleg Mermilloda imel vodilno besedo Henri Lorin in sv. Oče je v izvelekih točno podal nekatere Lorinove misli. Zaključke o meznem vprašanju, do katerih je prišel k spomenici Lehmkühl, drugi izmed glavnih sodrudičkov »Freiburške zveze« je Leon XIII. še poostiril v prid delavstva.

Mermillod, Lorin, francoski industrijec Maurice Maignen, ustanovitelj omenjenega »Conseil des Etudes«, Kuefstein, Alfred in Alojz Liechtenstein, Blome in Karel Vogelsang, urednik glasovite »Oesterreichische Monatsschrift f. Gesellschaftswissenschaft und Volkswirtschaft«, to so bili le predhodniki, ki so pripravljali pot zgodovinski okrožnici. Toda, ako bi nam božja previdnost ne bila poslala papeža Leonovega kova, bi bili njihovi klci po odločni besedi cerkve glede perečih socialnih problemov ostali glasovi vpajočih v pušavi. Leon si je nadel nalogo, da pokaže, da je cerkev res večna, a vedno nova, da vsebujejo njeni nauki načela, prikladna vsem časom, da se cerkev zna prilagoditi zahtevam modernega časa, skratka da ni starokopitna, kakor so ji očitali njeni nasprotniki. Iz te osnovne misli se je porodila cela vrsta njegovih okrožnic, ki obravnavajo vsa življenjska vprašanja, kakor zakon in družino, krščanski državni red, krščanska demokracija, razmerje med cerkvijo in kulturo, svoboda in zakon, socializem, anarhizem, prostozidarstvo in delavsko gibanje. Nagel razvoj tehnike, družbo razkrajajoči nauki liberalizma in individualizma, ki so do skrajnosti potenceirali najslabše strani kapitalističnega sistema, so ustvarili hude socialne razmere, ki so vrgle delavstvo v črno revščino, ga odtujile cerkvi in vrgle v naročje marksizmu. Skrajni čas je bil, da izpregovori cerkev, ki je stala do tedaj v tem vprašanju ob strani. To je storil Leon XIII. v svojem 83. letu s takšnim zanosom, da je n. pr. socialist Maurice Barrès izrazil svoje začudenje, kje je mogel najti Leon toliko poguma, da je cerkev spravil v moderno družbo, in da je neki ugledni angleški list zaklical: »Kateri politik in državnik na Angleškem bi se drznil tako neustrašeno govoriti, kakor papež, ki je kar vzplamtel od zgranzanja nad nečloveškimi razmerami v trgovini in industriji?« Po pravici je kmalu po objavi okrožnice »Rerum Novarum« 2000 francoskih delavcev ob svojem obisku v Vatikanu pozdravilo Leona XIII. z vzklikom: »Naj živi papež delavcev!«

prostoru in je glasnejše kakor sama papeška fanfara. Papež sedi visoko na nosljivem prestolu in z nepopisno eleganco in gracioznostjo blagoslavlja množice. Nekaj poduhovljenega je na njem. Zdi se, kakor da plava v zraku in nosi blagoslov

urbi et orbi - vsemu svetu

Sv. maši je prisostvovalo veliko kardinalov, onih iz kurije kakor tudi inozemskih, ki so prispeli v Rim za proslavo Leonove okrožnice. Prav tako množestveno udeleženi je bil tudi diplomatski zbor, akreditiran pri sv. Stolicy, vodstvo in zastopniki italijanske katoliške akcije, razni redovi, verske organizacije, seminaristi itd. »Schola cantorum« je čudovito ubrano izvajala znano »Tu es Petrus« in gregorijansko mašo.

Po sveti maši je bil veličasten pogled na Trg sv. Petra, preko katerega so se kakor valovi razlile verne množice, da je bil videti vse napolnjen, prizor, ki je celo za Rim redkost.

Sv. oče sprejme vse romarje

Damasovo dvorišče prenapolnjeno s predstavniki vseh narodov sveta

Danes popoldan se je s skupno avdijenco vseh romarjev na Damasovem dvorišču zaključila slovesna proslava 40-letnice »Rerum novarum«. Pravkar smo tudi z gotovostjo zvedeli, da se pripravljala nova enciklika o socialnem vprašanju, ki bo nosila ime »Quadragesimo anno«. O njeni vsebini je poročilo na drugem mestu. Vest je vzbudila velikansko zanimanje in navdušenje, ker je s tem Cerkev hotela izrecno pokazati, da stoji tudi za njo v teh težkih gospodarskih razmerah socialno vprašanje na prvem mestu. Pričeli so se že sedaj živahni komentariji o vsebini in dalekosežnosti nove okrožnice, ki bo brezdvoma temeljila na »Rerum novarum«, a šla korak dalje, kakor nujno zahteva socialni razvoj. — vendar so danes vse to še vedno več ali manj le ugibanja, ker vsebina okrožnice še ni objavljena v celoti.

Sredi krasnega Damasovega dvorišča je bil postavljen oder in na njem prestol za papeža, kardinala, škofo in diplomatski zbor. Prisostvovalo je poslovljni avdijenci kakih 20 kardinalov, celoten diplomatski zbor, mnogo škofov in prelato ter papeževi sorodniki. Nova osebnost, ki se pojavlja v neposrednem papeževem spremstvu je guverner Citta del Vaticano Camillo Serafini. Na levi strani odra je bila nameščena godba papeževe palatinske straže, ki je neumorno igrala živahne komade in netila navdušenje množic, ki so pričakovali sv. očeta. Posebno so se odlikovali italijanski akademiki z glasnimi manifestacijami za papeža. Ob 17.20 je ob zvokih papeževe himne

Pij XI. stopil na oder

pozdravljen od množic s frenetičnim klicanjem in aplavzom.

Papež je nato — sedeč na prestolu pred mikrofonom — imel dolg, poldrugo uro trajajoči govor, ki ga je govoril v italijanski, francoski in nemščini. Prišel je s pozdravom na vse internacionalne delavske delegacije, ki so prišle od blizu in daleč, da se poklonijo Kristusovemu namestniku in na proslavo »Rerum novarum«. Papež izraža posebno zadovoljstvo, da vidi pred seboj

zdržene delodajalce in delavce,

kar je v današnjih dneh tako potrebno in koristno za obe strani. Imeli sje priliko, je nadaljeval sveti oče, da ste videli veliko ljubezen Rimljanov do Matere božje, ki jo je pokazalo ob proslavi 1500 letnice efeškega koncila. Rimski škof je vesel in ponosen, da mora pokazati na Boga in njegovi Materi tako zvesto in vdano ljubstvo.

Nato je sv. oče napovedal novo socialno encikliko, ki bo spomin in nadaljevanje »Rerum novarum«, kakor zahteva velika sprememba, ki se je v 40 letih izvršila v gospodarstvu in med ljudmi. Papež smatra, da je delo za zboljšanje gospodarskih razmer mogoče posneti v tri programatične besede:

Molitev, delo in žrtev

Brez teh treh bistvenih elementov ne bo uspela ne privatna ne kolektivna iniciativa. Molitev

Slovo od večnega mesta

Pri sv. Jeronimu

Rim, 17. maja.

Naši ljudje so se v Rimu ves čas izvrstno počutili. Največ je k temu pripomogla posrečena organizacija za dneve našega bivanja, potem pa veliko osebnih žrtv voditelja, g. prof. Snoja, ki je ves svoj čas z veliko ljubeznijo in požrtvovalnostjo daroval zaupani mu četi.

G. rektor zavoda sv. Hieronima msgr. dr. Madjerac je za slovo povabil na kosilo del naše delegacije. Še enkrat je zaživel pred našimi ljudmi vsa njegova ljubeznivost in prisrčnost, kateri je dal izraza tudi v napitnici, s katero je želel srečno pot v domovino in mnogo trajnih, solčnih spominov na bivanje v večnem Rimu. Zahvalil se mu je g. prof. dr. Snoj, poudarjajoč, da je bila dobrotljiva ljubeznivost g. monsignora prva, ki nas je zadivila na tujih tleh, nas vse dni spremljala in olajševala bivanje v Rimu in nam utrla pot k marsikateri osebnosti in isti ljubeznivosti spremlja naš korak tudi nazaj v domovino. G. rektor naj bo prepričan, da ga bomo ohranili v najboljšem in hvalečnem spominu.

Na kosilu je bil tudi nunej na našem dvoru, msgr. Pelleggrinetti, ki je baš dospel iz Beograda, bivši provincial gg. jezuitov dr. Prešeren, dr. Sakoč, p. Marijev Teraš in še nekaj drugih jugoslovanskih duhovnikov.

Slovo od jugoslovanskega poslanika

Ob 3 popoldne, tik pred odhodom, nas je povabil jugoslovanski poslanik pri Vatikanu, g. mi-

klieč blagoslov božji in pomoč s nebes. Socialno delo naj zajame posameznika, družino in družbo. Obsega naj ljubezen in pravičnost, mir med posamezniki, razredi in narodi. Zgled je Cerkev, ki povsod nosi svoj blagoslov, kjer je v nevarnosti svetost morale, čast božja in zveličanje duš. Vsi so poklicani na delo: duhovniki in laiki. — Za vse velike potrebe sodobnosti je potreba, da imamo odprto dušo in srce in da smo pripravljeni tudi na žrtve. Vsako socialno delo je samoposobi zahteva žrtve. Toda pri socialnem delu je še prav posebne važnosti ona osebna nota, ki jo dodamo delu, ki velja več kot samo kvantiteta dela. Treba je razen tega, da se vse delo vrši v harmoniji s skupnostjo in v gotovi podreditvi skupnemu namenu.

Molitev, delo in žrtev, to so elementi, ki naj jih po stopinjah »Rerum novarum« poglobi tudi nova socialna okrožnica »Quadragesimo anno«. Tega trojnega kvasa je treba delodajalcem in delavcem, voditeljem in finančnikom, da bo vse njihovo delo prežeto s pravičnostjo in ljubeznijo. Delodajalci in delavci morajo sprejeti duha bratskega in složnega sodelovanja in zavest medsebojnih, skupnih dolžnosti. Treba je priznanja pravice in moralne vrednosti tudi takrat, kadar gre za slabotne in brezmočne.

Končal je papež svoj govor z apostolskim blagoslovom vsem udeležencem. Nato pa je, zopet živahno pozdravljen, odšel v svoje sobane. S tem so proslave za 40 letni jubilej Leonove delavske okrožnice bile zaključene. V naslednjih dneh odidejo delavske delegacije zopet domov, da ponesejo preko vsega sveta papežev pozdrav in blagoslov socialnemu delu.

Na pragu nove dobe

Od 15. maja 1891 do 15. maja 1931 razmeroma ni dolga doba. Vendar pa se je v naglem razvoju, ki ga doživljamo ravno na gospodarskem polju, zdelo sv. očetu potrebno, da s svojega najvišjega mednarodnega in tudi nadnaravnega gledišča kliče narodom zopet v spomin one osnovne elemente, brez katerih nobeno skupno, socialno sožitje ni mogoče: molitev, delo za bližnjega in odpoved lastnega udobja in razkošja, da tudi vaš bližnji more živeti človeka vredno in dostojno življenje. Molitev, delo in žrtve, to so smernice novega, pozitivnega socialnega dela, ki naj uvede v družbo več pravičnosti in več ljubezni in premaga duha golega materializma, ki nas v človeku samo primerno sredstvo za kopičenje lastnega bogastva in udobja, ne prizna pa v njem sebi enakega in pred vrhovnim Gospodom enakovrednega bitja. Cerkev je mati in voditeljica človeštva. V svojem evangeliju hrani zakonik za življenje. Naloga Cerkve je, da črpa iz tega neizmernega zaklada božje modrosti za vsak čas pomoči in zdravlja. Iz vseh delov sveta so prihiteli delavci, ki danes najbolj čutijo težo življenja, da poprosijo sv. očeta za vodilno, odresilno besedo. Besedilo nove enciklike sicer še ni znano. Toda vsi pričakujejo in upajo, da bo to največje darilo Pija XI. človeštvu. S tem pričakovanjem se tudi mi vračamo v domovino.

nister dr. Simič, na poslanništvo in dal postreči za odhodnico z izdatno zakusko. Vsi člani naše delegacije so bili predstavljeni g. ministru, ki je vsakemu segel v roko in se z vsemi prisrčno razgovarjal. Neposrednost in dobrotu g. poslanika je vse zadivila, zlasti, ko je dvignil čašo in napil s sledečimi besedami:

Dragi rojaki! Vesel sem, da vas imam pri liko pozdraviti v teh prostorih. To je vaša hiša in jaz sem vedno vesel, kadar vidim, da se pri meni moji rojaki domače počutijo. Vi ste zvesto udani svojemu duhovnemu poglavarju, sv. očetu papežu Piju XI., kakor dokazuje vaša pot v Rim, a vem, da ste istotako dobri patrioti in polni udanosti tudi do naše kraljeve hiše in njenega poglavarja, našega vladarja kralja Aleksandra! Naj živi sv. oče Pij XI., naj živi Njegovo Veličanstvo kralj Aleksander I.!

S trikratnim gromkim živio smo se odzvali napitnici g. ministra. Zahvalil se je g. poslaniku naš voditelj g. prof. dr. Snoj v kratkim in prisrčnih besedah. Pričakovali smo mnogo lepega od Rima, a našli smo več. Posebno nas je ogrela ljubeznivost naših zastopnikov, g. rektorja Madjerca in ekscelelence g. ministra Simiča, ki sta nam šla ves čas na roko in nam olajšala bivanje v Rimu. Hvaležni smo g. ministru za njegovo izredno ljubeznivost, ki jo bomo v duši ponesli v domovino. Končal je g. profesor z napitnico sv. očetu, kralju Aleksandru in ministru g. dr. Simiču.

G. minister je ostal nad eno uro v prisrčnem razgovoru z našimi ljudmi, ki so nato morali po hiteti na vlak, ki jih je ob 5.30 popeljal proti domovini.

TIVAR

»Pazite, Charlie!« je menil Bob. »Tukaj v trgovskem delu Holywooda je raj avtomobilskih trgovcev.« Radovedno si je ogledoval. »Najslikovitjše tovarniško mesto na svetu! Brez kadečih se dimnikov.«

Med Lamami v Tibetu

»Giornale della Domenica« objavlja v eni zadnjih števil razgovor s članom italijanske akademije in znanim orientalistom, prof. G. Tuccijem, ki je kljub svoji mladosti — star je že 37 let — pet let potoval po Tibetu in Nepal. Na svojem potovanju se je predvsem zanimal za budistične samostane. Ti samostani so zgrajeni na 3000 do 4000 metrov visokih gorah. Potovanja se je udeležila tudi njegova žena, ki je prestala vse napore težkega potovanja. Precej pota sta prehodila peš, ker se tudi mali tibetanski konji niso mogli preriti skozi ozke gorske soteske. Profesor Tucci pripoveduje nekako takole:

Samostansko življenje v Tibetu se nikakor ne more primerjati z življenjem v katoliških samostanih civiliziranega sveta. Skoraj bolj bi odgovarjal položaj teh samostanov socialnemu položaju samostanov v srednjem veku. Pokrajina je silno razsežna in suha. Prebivalstva je malo. Poljedelstvo je čisto preprosto. Le tu pa tam je videti male nasade sladja, ki izgledajo kakor oaze v puščavi. V tej revščini so samostani nekaka središča. Poleg samostana so prenočišča za obiskovalce in mestoma tudi ženski samostani. Profesor Tucci pa je pri svojih obiskih raje spal v svojem šotoru, ker ni preveč zaupal čistoči in gostoljubju teh samostanov. Poleti žive ti verski služabniki, ki so večinoma poročeni in tvorijo precejšen del prebivalstva, skupno s svojimi podložniki, Z njihovo pomočjo obdelujejo mala polja in jih tudi uče raznih del, ki so se jih sami pozimi naučili v samostanu.

Menihi so razdeljeni v dva razreda, v sekto rdečih in rumenih. Razlikujejo se med seboj po odgovarjajoči barvi čepic. Rumeni nosijo dolge lase, povezane v čope, ne pijejo »cijanac«, ki je tam običajna pijača, narejena iz sladja, ne opravljajo nobenih poljskih del. Samostan zapustijo le, če se umaknejo v kake

pečine, v katere se dajo včasih tudi zazidati. Tako žive včasih več let samo od darov vernikov. Rumeni se ne smejo poročiti. Rdeči pa lahko žive, kakor hočejo. Brijejo si lase in brado in so skoraj vsi poročeni. Svojim ženam in služabništvu dajo večkrat okusiti palico.

Vsak menih ima v samostanu svojo lastno hišico. Njihov predstojnik, veliki lama, ki vlada nad menihi in okoliškim prebivalstvom, ima najlepšo in se imenuje »hiša bogov«. Če umre v dolini kaka žena, zapusti veliki lama svoj brlog in se polasti vsega nakita pokojnice, češ, da bi drugače ta ne imela miru v onostranstvu. Veliki lama je tudi predsednik pri sodnih razpravah in diktira kazni, udarec, ječo ali smrt za zastrupljenjem. Je nekak knez in obenem po njihovo utelešenje božanstva. Vsak samostan ima svojega velikega lamo, ki je navadno precej izobražen in ga smatrajo za svetega. Zgo se lahko tudi, da kakega velikega lamo proklamirajo za Budo. Vendar večini izmed njih to nikakor ni pogodu. Kot Buda bi takoj po smrti odšel v nirvano (budistični raj), kot navadni veliki lama pa imajo po smrti upanje na novo utelešenje. Če umre veliki lama, gredo vsi menihi v dolino in iščejo otroka, ki ga po nekem skrivnostnem znamenju spoznajo za novo utelešenje umrlega lame. Izbranega otroka vzgaja kak višji menih, ki ga tudi tako dolgo, dokler ne doraste, nadomešča v njegovem dostojanstvu velikega lame.

V samostanih so posebno zanimive slike na stenah, ki izhajajo iz X. do XVI. stoletja. Profesor Tucci je naletel tudi na slike bogov, izdelane v les, srebro ali pozlačen bron. Te slike so okrašene z malimi zastavicami. Sapa, ki giblje zastavice, je po njihovem mnenju molitev prebivalstva, ki prosi božanstvo za varstvo in blagoslov. Svetišča igrajo v teh samostanih silno majhno vlogo. Služijo le za molitve vernikov in sodne razprave.

H krvavim volitvam v Egiptu

Sidky paša, egiptovski ministrski predsednik.

Nahas paša, voditelj opozicionalne stranke Waft.

Koliko je katoličanov na Kitajskem

Peking.

Apostolska delegacija je izdala statistiko katoliške cerkve sestavljeno po podatkih posameznih misijonov, ki se nanašajo na čas od 1. julija 1929. do 30. junija. 1930.

Kakor je znano, je bilo to leto na Kitajskem leto nesreč za vse vrste kat. misijonov. Državljanska vojska, roparstvo in lakota so povzročile mnogo smrtnih nesreč, številne izselitve v mnoge provincije in velike razkropitve. Ni se zato čuditi, da so morali mnogi misijoni zaznamovati zmanjšanje katoličanov. Čuditi se je celo, da se je število katoličanov po celem Kitajskem povečalo za 17.773. V resnici je bilo na polovici leta 1929. 2.472.619 katoličanov; leto pozneje, to je 30. junija je znašalo število 2.490.392.

K tej pomnožitvi so pripomogla spreobrnjenja odraslih, ki so znašala tekom leta 50.109, kar kaže, da se je, neglede na izjemne časovne težkoče, apostolsko delo nadaljevalo nepretrgoma in da je rodilo obilen sad, obil-

nejši kakor v preteklem letu, ko je bilo le 47.637 spreobrnjenj.

Tudi število misijonarjev se je, malo povečalo. Misijonarjev tujcev, katerih je bilo 2.011, jih je sedaj 2.092. Njih število se je povečalo za 81. Domačih duhovnikov katerih je bilo 1.371, je 1.446. Število se je povečalo za 75.

Nič manj ni tolažljiva vest, da se je število gojencev, ki se pripravljajo za vstop v duhovništvo, povečalo. V resnici se je pomnožilo število gojencev, ki se pripravljajo za semenišče, od 1.462 na 1.463; za malo semenišče od 2.465 na 2.745, za veliko semenišče od 838 na 921. Skupno se je povečalo število za 364. Od teh gojencev velikega in malega semenišča pripada 242 gojencev katoliškim družinam ali zavodom.

Gotovo bi bile naše statistike sijajnejše, če bi vladal mir. Kljub temu nas pa vendar vzpodbujajo pri nadaljevanju našega trdega dela. — (A. Fides).

Sledovi iz bronaste dobe

V Zellerndorfu na Nižje Avstrijskem so že pred leti odkrili prazgodovinska selišča. Pred nekaj tedni so pa začeli sistematično in strokovnjsko izkopavati, medtem ko so posamezniki nepoklicani prej le plenili po najdiščih.

Izkopali so številne stanovanjske votline, ognjišča, jame za odpadke, grobove itd. Na podlagi najdenih izkopanin sodijo, da ta davna selišča spadajo v zgodnjo bronasto dobo. Ugotovljeno je tudi, da selišča niso bila združena v večjo vas, ampak da je vsako gospodarstvo bilo krajevno ločeno od drugih ter je obdelovalo zemljo okrog svojega naselja, imelo svoje naprave in celo vsako svoje pokopališče. Povsod so našli blizu vsakega posameznega naselja po eno družinsko pokopališče, nikjer pa ne skupnega.

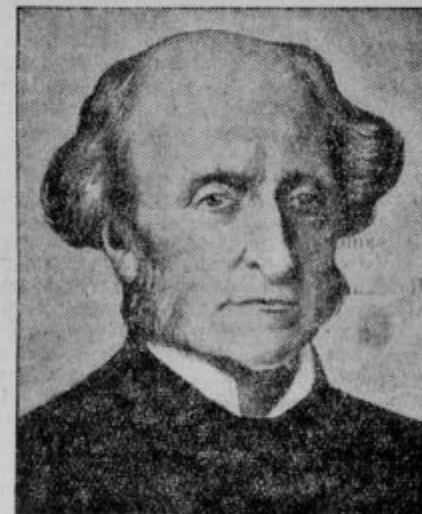
Zelo pa je presenetilo strokovnjake, ko v ohranjenih grobovih nikjer niso našli celih okostnjakov, ampak le dele okostij. V enem grobu je bilo 5 posod in kupček 14 kosti. V drugem grobu je bila le lobanja ter 20 kosti. Samo v enem grobu so našli ves okostnjak v čepeči legi, toda kosti so bile zdrobljene nasilno, manjkala pa je tudi desna roka in noga. Ker se to gotovo ni zgodilo v kaki poznejši dobi, je jasno, da so v zgodnji bronasti dobi tako namenoma pokopavali, da v noben grob ni prišel ves mrtič skupaj. To je bilo doslej že znano iz te dobe, a nikjer niso našli na toliko takih slučajev.

Zakaj so mrtiče pokopavali razkosane, ni še jasno. Eni trde, da so po svoji tedanji veri imeli strah pred »živim mrtičem«, da bi mrtič oživel in se vračal strašit. Zato so ga pred pogrebom razkosali. Drugi so mnenja, da je bilo to del bogočastja.

Rimske artičoke

V prehrani Rima — kakor ostale Italije — igrajo makaroni in artičoke glavno vlogo. Od božiča do binkošti ne manjkajo artičoke na nobeni mizi. Poraba je ogromna: lani so v Rimu od januarja do srede maja použili 20.586.528 artičok! Zaradi svoje nežnosti in okusnosti slove ravno rimske artičoke, ki jih pridelujejo v okolici. Kakor se Rim vedno bolj širi, tako se umika pridelovanje artičok sedaj že v albanske gore in ob vnožje Lepinskih in Ausonskih gor. Tu, med Pontinskimi močvirji in omenjenim pogorjem pridelujejo pretežno del artičok za preskrbo rimskega mesta. Na ozemlju, ki meri približno 1100 hektarov se peča s pridelovanjem te okusne zelenjave do 3000 srednjih in malih posestnikov. Artičoka zahteva skrbno obdelavo zemlje in obilo gnojenje. Rastlino je treba stalno nadzorovati, ker je le ob čisto določenem času uporabna za hrano. Letos pridelovalci artičok z letino niso zadovoljni, ker so se zaradi obilega dežja zelo razmnožili polži, ki so po nasadih napravili veliko škodo. Kljub temu so tudi letos vse železniške postaje na progi Rim — Neapelj pozorišče živahnega vrvenja. Sem vozijo na vseh in tovornjaki z osli ogromne množine artičok, ki jih uradniki rimske mestne uprave in tržnih prevzemajo, štejejo in sortirajo. Potem spravijo artičoke v vrečo in jih v celih vagonih odpravljajo v Rim, pa tudi v druga mesta. Pridelovalec dobi za svoje blago plačilo v obliki čeka. Letno vržejo artičoke kmetom v rimski okolici okroglo tri milijone lir.

»Ali mi more kdo za pregovor: »Ni vse zlato, kar se svetli«, dati kak primer?«
»Da, gospod učitelj: vaše — hlače.«

John Stuart Mill. Danes pred 125 leti se je rodil najpomembnejši angleški filozof devetnajstega stoletja John Stuart Mill. Pripadal je nekaj časa angleškemu parlamentu kot poslanec liberalne stranke. Umrl je leta 1873 v Avignonu.

Razkrinkani zdravnik

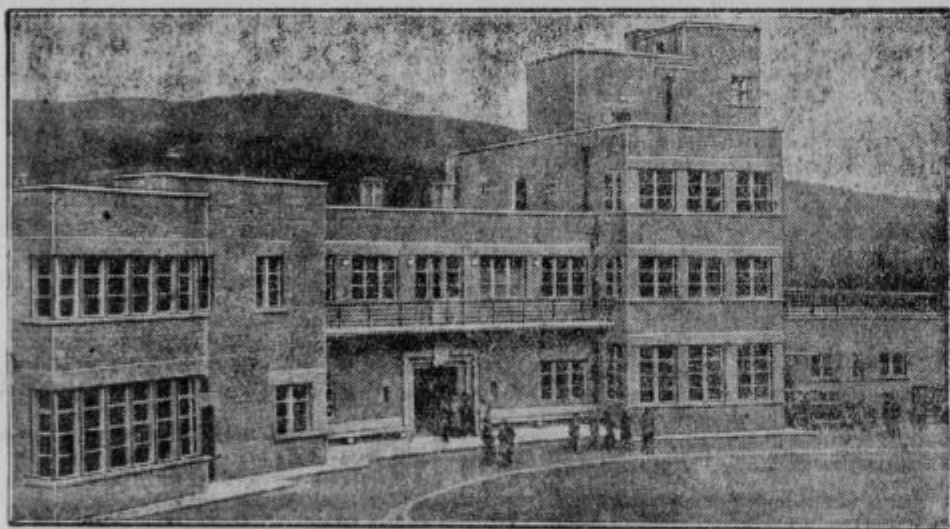
Dr. Haus, strokovnjak za tuberkulozo v Ivanovo-Voznesensku, središču sovjetskih predilnic, je pregledal dekletce z izkrivljeno hrbtenico in njenemu očetu povedal, da ne bo mogoče kmalu ozdraviti zanemarene bolezni. Na svojo nesrečo je pripomnil, da bo morda pomagala vis medicatrix naturae sama. Oče, ključavničar, predsednik komunističnega krožka in absolvent »brezverske univerze«, je takoj razumel, da pomeni »zdravilna naravna moč« samo Boga v zakrinkani obliki. Smatral je te besede za osebno žalitev in zdravnika ovadil radi verske propagande. Dr. Haus je bil prestavljen iz Ivanova-Voznesenska v oddaljen kraj v Turkestanu. V zmagovalnem poročilu o govoru njegovega nasprotnika v tovarni stoji dobesedno:

Če mi kdo prinese kolo v popravilo, se ne zanašam na »čudežne moči«, temveč ga razložim in poplaknem v petroleju, da bi videl, kaj je pokvarjeno? Tako naj tudi stori zdravnik z bolnikom, ne da bi delal za pope ...

»Osumljeni ste, da ste ukradli zlato uro, ker pa manjka dokazov, ste oproščeni.« — »Ali uro lahko obdržim?«

Zena: »Zakaj hodiš tako pozno domov? Ura je že čez polnoč!«
Mož: »Ali bi bila manj, če bi ostal doma?«

Novo poletno rezidenco poljskega državnega predsednika so zgradili v gorovju Jablonki v vzhodni Gornji Šleziji. Zgradba je v notranjosti najmodernejše opremljena.

Moč krokodilovih čeljusti

Čudovite stvari pripovedujejo o strašni moči krokodilovih ugrizov. Znano je, da krokodil z enim samim ugrizom lahko odtrga človeku lakel, zakar je treba že izredne moči čeljustnih mišic. Pred kratkim so moč krokodilovih čeljusti znanstveno zmerili v pariškem živalskem muzeju. Francoski generalni guverner v Tokingu je poslal v Pariz 10 precej velikih eksemplarjev indijskega krokodila. Poskuse so delali z največjim izmed teh krokodilov, ki je bil dolg 2,42 m in težak 58 kg. Moč njegovih čeljusti so merili s silomerom. Privezali so ga na mizo, vendar tako, da je mogel pregibati gornjo čeljust. Spodnjo čeljust, s katero krokodil ne more gibati, so tudi privezali na mizo. Zgornjo čeljust pa so z vrvo privezali na obroč, ki je bil pritrdjen na stropu. Od tu so napeljali vrv do naprave za merjenje sil. Ko je bilo vse natančno urejeno, so žival razdražili z električnimi udarci. Krokodil je pritegnil zgornjo čeljust k spodnji. Na napravi za merjenje sil je pokazal kazalec 700 kg. Pri tem poskusu je bila privezana vrv na konec krokodilovega gobca in na ta način ni prišla do izraza polna moč čeljustne mišice. Če bi pa privezali vrv bližje lobanji, torej čisto blizu prijemališča čeljustne mišice, so izračunali učenjaki, da bi krokodil potegnil petkrat večjo težo. Iz teh

poskusov se da razbrati silna moč krokodilovega ugriza. Če ugrizne krokodil s sprednjimi zobmi, kjer nima svoje polne moči, je sila njegovega ugriza enaka pritisku skoro 400 atmosfer, kar jasno govori o nevarnosti krokodilovih zob.

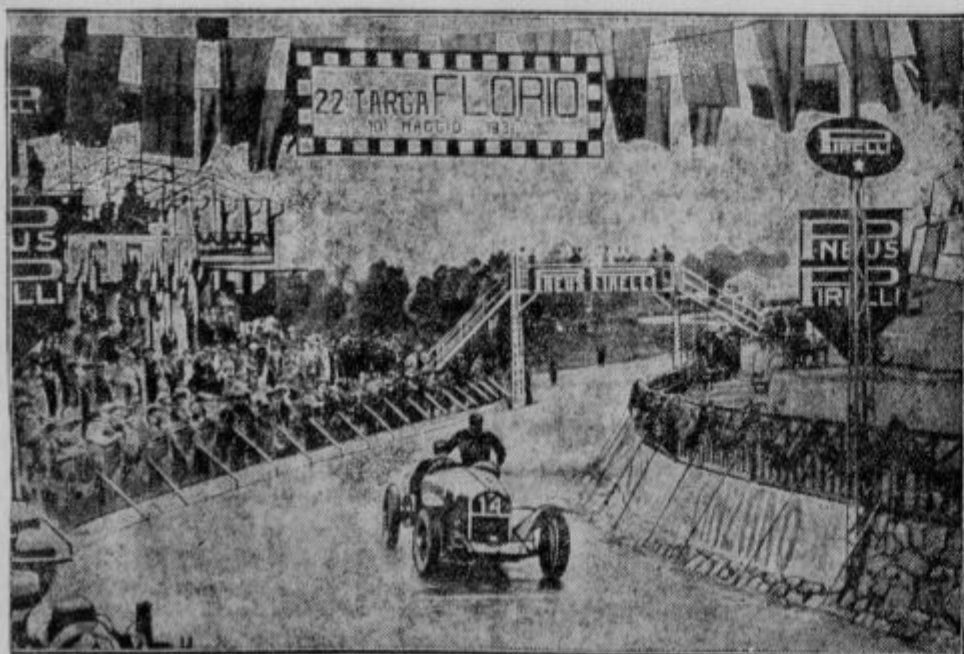
Eno leto v ječi kitajskih banditov

Nanking.

Dne 28. aprila je preteklo leto, ko sta bila ujeta 2 patra jezuita Avito in Hidalgo iz našega apostol. vikarijata.

Pogajanja, ki jih je vodil M. Herrera S. J. z roparji, da bi dosegel osvoboditev teh dveh ubogih jetnikov, v nadomestilo z drugim patrom in bolniškim strežnikom, so se morala ustaviti, zaradi zelo težke bolezni, ki je zadela p. Herrera.

Pisma, ki smo jih dobili od p. Avita in p. Hidalgo so v resnici genijiva in govore o takem pogumu in prenašanju bolečin dolge sužnosti. Prav v teh dneh je prišlo poročilo o položaju nekega patra, ki je sličen zgodbi iz prvih stoletij krščanstva. Pater Avito je prejel iz Španije pismo od svojega očeta v katerem se bere tako stavek: »Ostanita pogumna, moj sin in Vi p. Hidalgo, da si zaslužita mučeniške palme.« — A. Fides.

Na cilju avtomobilske dirke Targa-Florio, ki se je letos vršila na 584 km dolgi okrožni progi Madonie na Siciliji, je prvi Italian Nuvolari.